

Europees gebruik anti-biotica niet vergelijkbaar

Nederland zit in het beklagenbankje. We zijn koploper in Europa wat betreft het gebruik van antibiotica in de veehouderij. Alle landen om ons heen doen het veel beter. Maar klopt dit gegeven eigenlijk wel of worden knollen met citroenen vergeleken?

Frank de Vries

Iedereen is er wel van overtuigd dat we ons vlees met minder antibiotica moeten gaan produceren. De humane zorg komt immers op de eerste plaats.

We moeten zuinig zijn op onze antimicrobiële middelen en voorkomen dat bacteriën immuun worden. We willen natuurlijk allemaal dat we bij een infectie effectief behandeld worden. De veehouderij ligt nu onder vuur. Krasse uitspraken van diverse humane artsen en politieke stromingen, zoals 'we moeten 50 procent terug in het gebruik van antibiotica in drie jaar' en zelfs 'we moeten af van die veehouderij in Nederland', zijn schering en inslag. Ze baseren zich voor een Europese vergelijking op schaarse gegevens die daarover zijn gepubliceerd. In de Journal of Antimicrobial Chemotherapy (2010) rapporteert professor Kari Grave van de veterinaire universiteit van Oslo zelfs dat we de nummer één grootverbruiker zijn.

Nuanceren

Onderzoeker Grave relateert de kilogrammen gebruikte antibiotica aan het gewicht van de totale dierpopulatie. Hierbij wordt eraan voorbijgegaan dat in veel Europese landen grote hoeveelheden dieren worden gehouden die vrijwel nooit worden behandeld met antibiotica. Dat geeft een vertekend beeld van landen met veel intensieve veehouderij, zoals bij ons, aldus onderzoeker Nico Bondt van het LEI. Het zou beter zijn om het medicijnverbruik per diersoort onderling te vergelijken, rapporteert het Europese Agentschap voor Medicijnen (EMA) in zijn rapport 'Trends in the sales of veterinary antimicrobial agents in nine European countries'. Ook het over één kam scheren van alle werkzame substanties lijkt onjuist. In Nederland worden veel tetracyclines gebruikt

en relatief weinig innovatieve producten, zoals de nieuwe quinolonen en de derde en vierde generatie cefalosporines. Deze moderne producten zijn veel potenter en bevatten meer doseringen per kilogram werkzame stof dan de tetracyclines. De Nederlandse koppositie is dan ook gebaseerd op kilogrammen minder potente producten en geeft daardoor een vertekend beeld van de omvang van blootstelling. Nederland staat erom bekend van alles en nog wat te registreren. Zo registreren we al vele jaren het gebruik van diergeneesmiddelen. De leden van de veterinaire branchevereniging Fidin hebben daartoe de Stichting Vetindex opgezet. De Wageningse Universiteit meet al vele jaren het antibioticagebruik op een panel van veebedrijven. Dat resulteert in de zogenoemde Maran-rapportages. Zodoende weten we veel van gebruik en toepassingen in ons land. Op 1 januari 2012 komt daar ook nog eens VetCis bij, een centrale registratie van het antibioticagebruik op individuele veebedrijven. Alle bedrijven doen daar verplicht aan mee. Maar hoe is het gesteld met het verzamelen van data in de ons omringende landen? Zijn die net zo nauwgezet en plichtsgetroouwd als wij?

Metten is weten in Denemarken

Denemarken wordt gezien als een accuraat land wat betreft het verzamelen van data. De overheid beschikt over een centrale database waarin iedere dierenarts per bedrijf het diergeneesmiddelengebruik noteert. Alle diergeneesmiddelen zijn uitsluitend op recept te krijgen. Maar waar is de notering voor zinkoxide? In het onderzoek van Grave staat Denemarken op plaats zeven met slechts een derde van ons antibioticagebruik. Denemarken is nog steeds een heavy user als het gaat om zinkoxide door het voer. Het is een antibioticasparder en groeibevorderaar. Hoeveel

procent antibiotica wordt gespaard met dat zink kan geen enkele geleerde aangeven. Sommigen spreken van 10 tot 20 procent reductie. Nederland heeft de zinkoxide in 2006 afgeschaft, omdat we geen zware metalen in ons milieu willen. Uit Deens onderzoek blijkt dat in varkensmest MRSA-bacteriën zijn gevonden die immuun zijn voor zink.

Duitsland

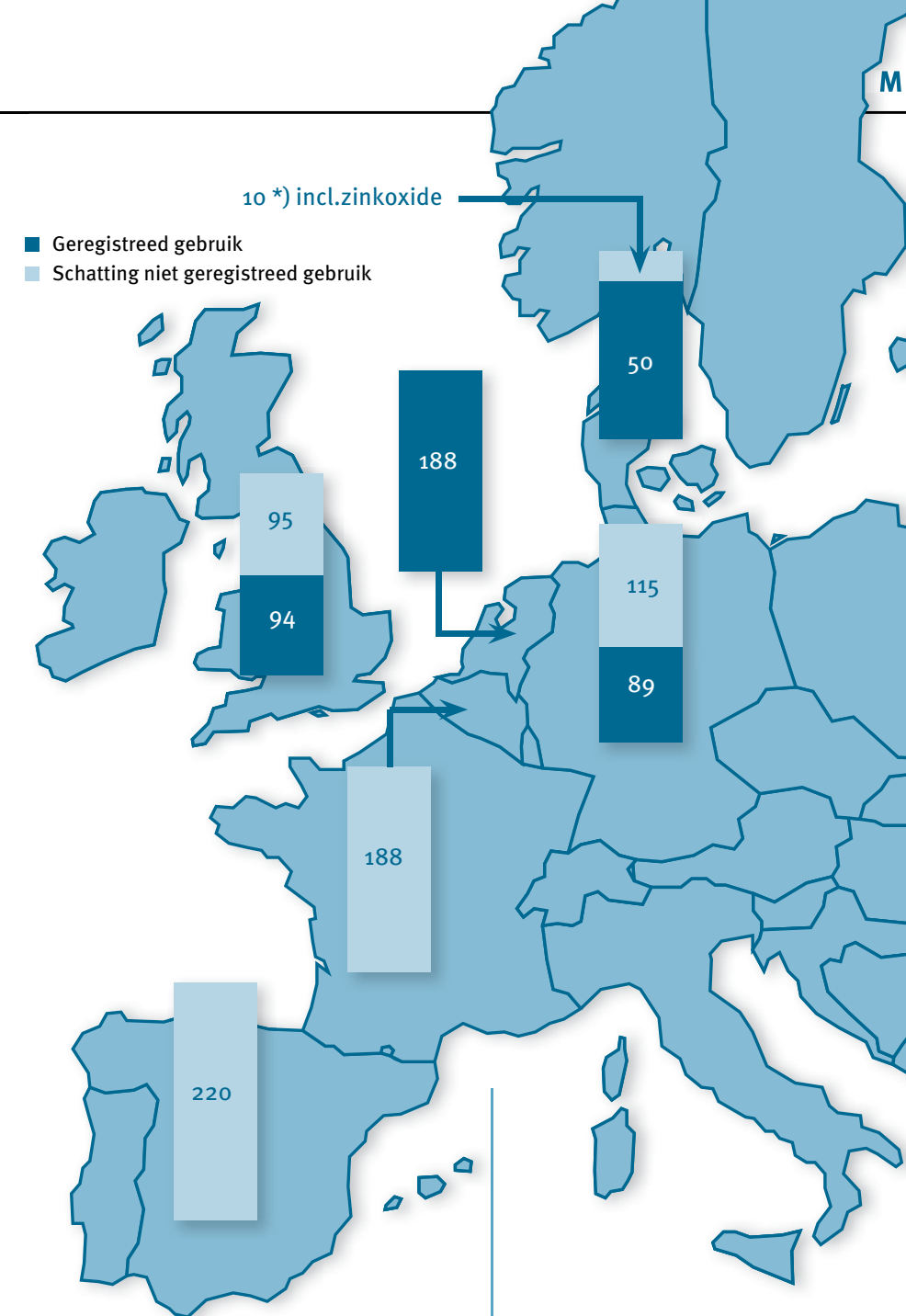
In Duitsland, geen onbelangrijk land als het gaat om varkens, wordt volgens ingewijden het geneesmiddelengebruik slecht gemeten. Er is enerzijds een systeem vergelijkbaar met dat van FIDIN bij ons, maar dan op basis van geld in plaats van kilo's. Dit is een hele grove maat waar je helemaal niet mee uit de voeten kunt. Een tweede Duits systeem zijn de door het grote marktonderzoeksbureau GfK gepubliceerde cijfers. Een panel bestaande uit 800 dierenartsen, verdeeld over het land en over diersoorten, levert bonnen in van hun verkochte antibiotica. Deze cijfers worden vervolgens getotaliseerd en geëxtrapoleerd naar het hele land. Maar laten nu net de grootgebruikers in de pluimvee- en varkenssector niet in het panel zitten. Diverse bronnen melden dat het werkelijke gebruik van antibiotica daardoor zeker een factor twee à drie hoger ligt dan de GfK-panels aangeven.

Engeland

Dan de stap naar Engeland. Drie belangrijke groothandelaren in diergeneesmiddelen hebben een marktdekking van naar schatting 80 procent. Zij geven cijfers over het gebruik van antibiotica door aan de centrale overheid. Maar wat wil het geval? In Engeland worden diergeneesmiddelen voor kippen en varkens hoofdzakelijk rechtstreeks gedistribueerd van producent naar dierenarts. Die aantallen blijven dus buiten de statistieken van de groothandel. En juist de kippensector is een heavy user in het Verenigd Koninkrijk als het gaat om antibiotica.

Zuid-Europa

Bij onze zuiderburen is het Belgische Federale Agentschap voor medicijnen in 2007 begonnen met het verzamelen van data. Het agentschap vraagt via 29 distributeurs van diergeneesmiddelen informatie op. Gemedicineerd voer is in België nog steeds toegestaan. Daarom wordt van 63 voerbedrijven ook gegevens verzameld. Zo komt het agentschap voor het jaar 2009 op 152 ton actieve stof in medicijnen en 52 ton in gemedicineerd voer. In het officiële overheidsdocument rapporteren de Belgen vol trots dat ze op plaats drie staan, onder Nederland. En Frankrijk is in hun ranking land nummer twee. Als we in ogenschouw nemen dat het Belgische Blauwe vleesras

ANTIBIOTICA-GEBRUIK IN EU LANDEN

De staven geven de hoogte aan van het geregistreerde gebruik per land, en het geschatte niet-geregistreerde gebruik. (in mg per kg biomassa).

met veel kilogrammen lichaamsgewicht relatief veel voorkomt in België, lijkt ook de Belgische vergelijking met andere landen scheef te gaan. Ingewijden, actief op de Belgische markt, bevestigen dat vooral het gebruik van amoxicilline- en doxycyclinepreparaten veel hoger ligt dan de statistieken doen vermoeden. Nog zuidelijker, in Spanje, lijken de echte grootverbruikers zich schuil te houden. De gepubliceerde statistieken van diverse zuidelijke landen doen bij verschillende noorderlingen in ieder geval de wenkbrauwen fronsen. Diverse bronnen, actief in die zuidelijke landen, geven aan dat het gebruik hoger is dan in de officiële statistieken staat vermeld. Spanje geeft zelf al aan dat het 196 mg actieve stof per kg biomassa gebruikt. Daarmee is het land de grootverbruiker nummer één. Frankrijk zou in de

statistieken het getal 182 laten zien. Nico Bondt van het LEI bevestigt dat de vergelijking tussen de Europese landen scheef gaat. De verschillen tussen de veestaps in de diverse landen en het ontbreken van groepen van antibiotica in vele rapportages ziet hij als een groot manco. Bondt meldt dat hij vanuit zowel het LEI als een Europese werkgroep hard werkt aan het boven tafel krijgen van goede en vergelijkbare cijfers van de diverse landen. Volgens hem laten die data nog wel even op zich wachten.

Gebruik in tien EU-landen

Land	mg Antibiotica per kg biomassa
Nederland	188
Frankrijk	182
Engeland	94
Tsechie	93
Zwitserland	90
Duitsland	89
Denemarken	52
Finland	28
Zweden	25
Noorwegen	18

Bron: Grave cs. (gegevens van 2005)